

LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

PAŽYMA

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS LYTIES IR AMŽIAUS PAGRINDAIS ORGANIZUOJANT TRADICINĮ BĖGIMĄ „APLINK LINKUVĄ“

2016-09-21 Nr. (16)SN-103)SP-106

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – ir Tarnyba) 2016 m. liepos 13 d. gautas V. K. (toliau – pareiškėjas) skundas, kuriame teigiama, jog tradicinio bėgimo „Aplink Linkuvą“ varžybų nuostatuose (toliau – ir Nuostatai) nurodyta, jog suaugusiųjų grupėje vyrai varžosi net 6 amžiaus kategorijose, t.y. 10 km – vyrai (1997 m. – 1986 m.); (1985 m. – 1976 m.); (1975 m. – 1966 m.); (1965 m. – 1956 m.); (1955 m. – 1946 m.); (1945 m. ir vyresni), o moterys varžosi tik vienoje amžiaus grupėje, t.y. 10 km – moterys (1997 m. ir vyresnės). Skunde nurodyta, jog vyresnės moterys yra diskriminuojamos dėl amžiaus, kadangi vyresni vyrai turi galimybę varžytis savo amžiaus grupėse, o vyresnės moterys tokios galimybės neturi, nes varžybų metu turi varžytis su jaunomis 20 metų amžiaus merginomis.

Lygių galimybių kontrolierės A. Lobačevskytės (toliau – ir kontrolierė) pavedimu pradėtas tyrimas Nr. (16)SN-103 pagal V. K. skundą „Dėl galimos diskriminacijos lyties ir amžiaus pagrindais organizuojant tradicinį bėgimą „Aplink Linkuvą“.

Kontrolierė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 25 str. 1 ir 2 dalimis, 2016 m. liepos 18 d. raštu Nr. (16)SN-103)S-572 kreipėsi į Pakruojo rajono savivaldybės administracijos Linkuvos seniūniją, išsiunčiant raštą elektroniniu paštu linkuva@pakruojis.lt, prašydama pateikti patvirtintų Nuostatų kopiją bei teisės aktus, kuriais vadovaujantis buvo tvirtinami Nuostatai, bei atsakyti, kas yra tradicinio bėgimo „Aplink Linkuvą“ varžybų organizatorius, kokiais kriterijais remiantis priimtas sprendimas Nuostatuose moterims numatyti tik 1 amžiaus grupę, o vyrams – 6 amžiaus grupes.

Kontrolierė, vadovaudamasi Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 25 str. 1 ir 2 dalimis, 2016 m. liepos 27 d. raštu Nr. (16)SN-103)S-605 kreipėsi į asociaciją Bėgimo mėgėjų klubą „Vėjas“

(toliau – ir klubas), išsiunčiant raštą elektroniniu paštu (duomenys neskelbtini), prašydama pateikti patvirtintų Nuostatų kopiją bei teisės aktus, kuriais vadovaujantis buvo tvirtinami Nuostatai, bei atsakyti, kas yra tradicinio bėgimo „Aplink Linkuvą“ varžybų organizatorius, kokiais kriterijais remiantis priimtas sprendimas Nuostatuose moterims numatyti tik 1 amžiaus grupę, o vyrams – 6 amžiaus grupes.

2016 m. liepos 28 d. kontrolierės sprendimu Nr. (16)SN-103)S-622 „Dėl skundo tyrimo termino pratęsimo“, vadovaujantis Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 22 str., tyrimo terminas pratęstas iki 2016 m. rugsėjo 13 d.

2016 m. rugsėjo 13d. kontrolierės sprendimu Nr.(16)SN-103)S-741 „Dėl skundo tyrimo termino pratęsimo“, vadovaujantis Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 22 str., tyrimo terminas pratęstas iki 2016 m. rugsėjo 20 d.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

1. 2016 m. liepos 21 d. raštu Nr. S-217(3.8) Pakruojo rajono savivaldybės administracijos Linkuvos seniūnijos seniūnė paaiškino, jog klubas Linkuvos miesto šventėje 2016 m. liepos 19 d. dalyvavo Linkuvos seniūnijos kvietimu. Taip pat informavo, jog tradicinio bėgimo „Aplink Linkuvą“ varžybų nuostatus tvirtina asociacija Bėgimo mėgėjų klubas „Vėjas“, bei paaiškino, jog visais rūpimais klausimais reikia kreiptis į asociaciją Bėgimo mėgėjų klubą „Vėjas“.

2. 2016 m. liepos 29 d. asociacijos Bėgimo mėgėjų klubo „Vėjas“ pirmininkas paaiškino, jog tradicinį bėgimą „Aplink Linkuvą“ finansuoja Pakruojo rajono savivaldybės administracijos Linkuvos seniūnija. Tuo tarpu klubas, Linkuvos seniūnijos prašymu, parengia nuostatus ir organizuoja minėtą bėgimą. Kaip teigia klubo pirmininkas, Nuostatai buvo parengti pagal Lietuvos bėgimo mėgėjų asociacijos rekomendacijas. Pirmininko teigimu, tradiciniame bėgime „Aplink Linkuvą“ 10 kilometrų distancijoje būna mažai bėgančių moterų, todėl ir amžiaus grupė yra viena. Pasak klubo pirmininko, šiais metais bėgo net trys moterys, todėl jos buvo suskirstytos į atskiras amžiaus grupes. Kiekviena bėgime dalyvavusi moteris buvo apdovanota (taure/medaliu) kaip nugalėtoja savo amžiaus grupėje. Geriausiu laiku prabėgusi dalyvė moteris buvo papildomai apdovanota rėmėjų dovana. Klubo pirmininkas prie 2016 m. liepos 29 d. paaiškinimo pateikė tradicinio bėgimo „Aplink Linkuvą“ 2016 m. liepos 17 d. finišo protokolus.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

1. Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar tradicinio bėgimo „Aplink Linkuvą“ varžybų nuostatuose įtvirtintas varžybų dalyvių suskirstymas: vyrų į 6 amžiaus grupes, o moterų į 1 amžiaus grupę, 10 km bėgimo kategorijoje, nesudaro skirtingų galimybių vyrams ir moterims varžytis vienodomis sąlygomis, ar toks dalyvių suskirstymas nėra diskriminacinio pobūdžio bei neprieštarauja Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 5¹ str. 3 p. ir Lygių galimybių įstatymo 8 str. 1 p. nuostatomis, reglamentuojančioms lygių galimybių įgyvendinimą vartotojų teisių apsaugos srityje, t.y. atliekamas tyrimas dėl galimos diskriminacijos lyties ir amžiaus pagrindais vartotojų teisių apsaugos srityje.

2. Pažymėtina, jog tiek Europos Sąjungos, tiek nacionaliniuose teisės aktuose diskriminacija pačia bendriausia šio žodžio prasme reiškia teisių sumažinimą arba atėmimą tam tikrai kategorijai asmenų dėl kokių nors požymių. Diskriminacijos sąvoka paprastai siejama su lygių galimybių, lygiateisiškumo pažeidimu, o nediskriminavimas – su asmenų lygaus traktavimo, lygių galimybių realizavimo kategorijomis. Konstitucinė diskriminacijos samprata atskleidžiama, pasiremiant Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 str., kuriame numatyta, kad įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs ir nurodoma, jog žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas pažeidžiamas, kai tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, yra kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisintinas. Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama, kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius.

Direktyva 2004/113/EB įgyvendinanti vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principą dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo, kurios tikslas – sukurti sistemą kovai su diskriminacija dėl lyties galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir tiekti prekes bei teikti paslaugas srityje, siekiant valstybėse narėse įgyvendinti vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principą, nustato, jog vyrų ir moterų lygybė yra vienas iš Europos Sąjungos pagrindinių principų. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 21 ir 23 straipsniai draudžia bet kokią diskriminaciją dėl lyties ir nustato reikalavimą užtikrinti vyrų ir moterų lygybę visose srityse. Lygybė

prieš įstatymą ir teisė į apsaugą nuo diskriminacijos visiems asmenims yra visuotinė teisė, pripažįstama pagal Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją.

Lietuvos Respublikos kūno kultūros įstatymo 3 str. 1 p. nustato, jog kūno kultūros ir sporto veikla grindžiama lygiateisiškumo principu, kuriuo siekiama sudaryti sąlygas sportuoti visiems norintiems, nepaisant jų lyties, amžiaus, negalios, religijos ar tikėjimo, seksualinės orientacijos ir socialinės ar ekonominės padėties.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 str. 7 d. tiesioginė diskriminacija – elgesys su asmeniu, kai, be kita ko, lyties ir amžiaus pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui, išskyrus minėto įstatymo 2 str. 7 d. nustatytus atvejus. Tiriant diskriminacijos fakto buvimą ar nebuvimą, yra lyginami keli žmonės, kurie skiriasi savo tapatybės, kitais požymiais, ir vertinama, ar tokiose pačiose, ar panašiose aplinkybėse jie traktuojami vienodai.

Nagrinėjamu atveju, atsižvelgiant į Nuostatuose įtvirtintą vyrų suskirstymą į 6 amžiaus grupes, o moterų – tik į 1 amžiaus grupę, matyti, kad vyrams tradicinio bėgimo „Aplink Linkuvą“ metu buvo sudaryta daugiau privilegijų nei moterims, kadangi vyrams buvo sudarytos sąlygos varžytis panašių fizinių pajėgumų grupėje, tuo tarpu moterų grupei tokios galimybės nebuvo.

3. Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 5¹ str. 3 p. nurodoma, jog, be kita ko, paslaugų teikėjas, įgyvendindamas moterų ir vyrų lygias teises, privalo užtikrinti vienodas sąlygas, be kita ko, naudotis paslaugomis, nediskriminuojant asmenų dėl lyties, įskaitant mažiau palankų požiūrį į moteris dėl nėštumo ir gimdymo bei vaiko žindymo, išskyrus šio įstatymo 6 str. 8 p. nurodytą atvejį.

Lygių galimybių įstatymo 8 str. 1 p. nurodoma, jog, įgyvendinamas lygias galimybes, be kita ko, paslaugų teikėjas, nepaisydamas, be kita ko, lyties ir amžiaus privalo visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti, be kita ko, tokias pačias paslaugas. Šios pareigos nevykdymas ar netinkamas jų vykdymas ir draudimų nesilaikymas laikomas lygių galimybių pažeidimu, nustatytu Lygių galimybių įstatymo 10 str.

Pažymėtina, jog Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 2 str. 7 p. paslauga apibrėžiama, kaip atlygintina veikla arba (ir) jos rezultatas, kuriais siūloma tenkinti ar yra tenkinamas konkretus vartotojo poreikis. Svarbu pažymėti ir tai, jog paslaugos suprantamos plačiąja prasme ir apima komercines bei viešąsias, mokamas bei nemokamas paslaugas. Tarptautinis paslaugų klasifikatorius įtvirtintas Nicos sutartimi dėl tarptautinės prekių ir paslaugų ženklų registravimo klasifikacijos (Lietuvos Respublikos valstybinio patentų biuro tinklalapyje www.vpb.gov.lt).

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytą, asociacija Bėgimo mėgėjų klubas „Vėjas“ traktuojama kaip paslaugos teikėjas, o tradicinis bėgimas „Aplink Linkuvą“ kaip paslauga.

Pažymėtina, kad tiek vyrai, tiek moterys užsiregistravę tradiciniam bėgimui „Aplink Linkuvą“ ir sumokėję starto mokestį turėtų turėti vienodą galimybę vienodomis sąlygomis gauti vienodą paslaugą. Tačiau nagrinėjamu atveju Nuostatuose yra tik vyrams įtvirtinta aplinkybė, pasireiškianti priklausomai nuo to, kokiai amžiaus grupei jie priklauso. Kaip jau minėta, Nuostatuose yra įtvirtinta, jog vyrai varžosi net 6 amžiaus kategorijose, t.y. 10 km – vyrai (1997 m. – 1986 m.); (1985 m. – 1976 m.); (1975 m. – 1966 m.); (1965 m. – 1956 m.); (1955 m. – 1946 m.); (1945 m. ir vyresni), tuo tarpu moterys varžosi tik 1 amžiaus grupėje, t.y. 10 km – moterys (1997 m. ir vyresnės). Atsižvelgiant į nevienodą grupių suskirstymą, vyrams yra sudaromos išskirtinės sąlygos/privilegijos ir galimybės pasinaudoti paslauga, t.y. dalyvauti bėgime ir laimėti prizus. Svarbu pažymėti, jog Nuostatuose, įtvirtinus tik vieną moterų bėgimo grupę, moterims sudaroma nepalyginamai didesnė konkurencija, nes tiek jaunesnio, tiek vyresnio amžiaus moterys bėgikės turi rungtis ir konkuruoti tarpusavyje. Tokiu būdu vyresnio amžiaus moterims pasiekti aukščiausių rezultatų ir laimėti prizus gerokai sunkiau nei vyrams.

4. Atkreiptinas dėmesys, jog klubo pirmininkas 2016 m. liepos 29 d. rašte paminėjo, jog 2016 m. liepos 17 d. įvykusiame tradiciniame bėgime „Aplink Linkuvą“ 10 km distancijoje bėgo trys moterys. Kaip teigė klubo pirmininkas, visoms bėgikėms buvo sudaryta galimybė bėgti skirtingose amžiaus grupėse bei visos dalyvės po bėgimo buvo apdovanotos kaip nugalėtojos savo amžiaus grupėse. Tačiau svarbu pažymėti, kad Nuostatuose įtvirtintas reglamentavimas yra netinkamas ir klaidinantis, nes klaidina ir apriboja moterų pasirinkimo galimybę dalyvauti bėgime pagal amžiaus grupes. Galima daryti prielaidą, jeigu Nuostatuose būtų įtvirtintas toks pats moterų, kaip ir vyrų, suskirstymas į amžiaus grupes, galėtų būti pritraukiama daugiau įvairaus amžiaus moterų dalyvių.

Darytina išvada, jog paslaugos gavėjoms – moterims, paslaugos teikėjas – asociacija Bėgimo mėgėjų klubas „Vėjas“ parengdamas ir patvirtindamas tradicinio bėgimo „Aplink Linkuvą“ nuostatus, kuriuose įtvirtino vyrams galimybę varžytis 6 amžiaus grupėse, o moterims – 1 amžiaus grupėje, neįvykdė pareigos ir nesudarė vienodų sąlygų moterims gauti/naudotis tokiomis pačiomis paslaugomis, kaip ir vyrams, ir tokiais veiksmais diskriminavo tradicinio bėgimo „Aplink Linkuvą“ dalyves moteris dėl lyties bei amžiaus, bei pažeidė Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 5¹ str. 3 p. bei Lygių galimybių įstatymo 8 str. 1 p. nuostatų reikalavimus.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 24 str. 2 p. bei Lygių galimybių įstatymo 14 str. ir 15 str.,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Kreiptis į asociacijos Bėgimo mėgėjų klubo „Vėjas“ pirmininką ir siūlyti pakeisti tradicinio bėgimo „Aplink Linkuvą“ varžybų nuostatus.
2. Su sprendimu supažindinti pareiškėją ir asociacijos Bėgimo mėgėjų klubo „Vėjas“ pirmininką.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Lobačevskytė